

Кузніченко О. В.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
завідувачка кафедри цивільного та трудового права
Одеського національного морського університету*

Менсо І. В.,

*кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри цивільного та трудового права
Одеського національного морського університету*

АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ЖІНОК

Права жінок – є невід’ємною частиною прав людини, але, і досі повною мірою не реалізуються в кожній державі. Жінки стискаються з дискримінацією практично в усіх сферах життя. Вона проявляється у гендерній нерівності, обмеженні прав жінок на участь у міжнародній та внутрішньодержавній політиці, недостатньому захисті жінок від насильства, міжнародній торгівлі жінками, нерівності у сфері праці, залякуванні та приниження гідності. Обов’язком держав сьогодення є створення дієвих механізмів захисту, розслідування та викриття порушених прав жінок; впровадження нових засобів та методів контролю, системи звернень для жінок, що страждають від насилля та інших видів порушення прав.

Процес становлення та розвитку інституту захисту прав жінок має тривалу історію, значне реформування та удосконалення протягом останнього часу. При цьому, питання захисту прав жінок залишається актуальним і донині, про що свідчить офіційна статистика.

Насильство проти жінок та дівчат є найбільш поширеним і спустошливим порушенням прав людини у світі. Про це йдеться в заяві ООН з нагоди Міжнародного дня усунення насильства проти жінок, що проходить 25 листопада щорічно. Цифрами в ООН проілюстрували жахливий масштаб порушень – третина всіх жінок та дівчат переживають фізичне, або сексуальне насильство протягом свого життя, половина жінок, яких вбивають у світі, вбивають їх партнери, або сім'я. За даними ООН “немає жодного регіону, країни чи культури,

в якій би жінки не зазнавали насильства”. ОБСЄ закликає до впровадження реформи з гендерної рівності на загальнодержавному рівні.

Відповідно до звіту Всесвітнього економічного форуму “The Global Gender Gap Report 2016”, понад 10 років досліджень виявили, що зменшення нерівності між статями відбувається занадто повільно, щоб зникнути протягом нашого життя. Компанія Catalyze за своїм дослідження визначила, що в середньому у 500 найбільших компаніях світу жінки займають менше 4 відсотків вищих керівних посад, у кожній компанії немає навіть 3% жінок керівного рангу, лише у 8% компаніях генеральними директорами є жінки.

Як свідчить практика, відповідну статистику можна простежити й в Україні. За статистикою Національної поліції, кількість звернень до поліції за фактами насильства в сім’ї – це близько 130 тисяч у рік, потерпілі – переважно жінки. Відповідно до даних Державної служби статистики, жінки отримують на 36,5% меншу зарплатню, ніж чоловіки при рівних посадах та навичках. Саме показник політичної участі жінок в Україні є дуже слабким (якщо в сфері освіти за показниками Global Gender Gap Report 2016 Україна займає 26 позицію зі 144 країн світу, то за залученістю жінок до політичної сфери – 107) [1].

В основу механізму міжнародно-правового захисту прав жінок закладено положення статті 1 Статуту ООН, яка покладає на держави обов’язок поважати усіх людей незалежно від статі. Заходи, спрямовані на забезпечення рівності прав жінок розроблені Комісією з положення жінок і займають основне місце в системі ООН. Наразі органами ООН був розроблений і прийнятий ряд міжнародно-правовий документів, що стосуються прав жінок.

Слід зазначити, що основні положення актів стосуються ліквідації дискримінації жінок за ознакою статі, а також надання їм рівних прав з чоловіками при вступі на державну службу, прийомі на роботу чи навчанні, на рівну оплату праці тощо.

Відповідно до ст. 1 Конвенції про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р. поняття «дискримінація щодо жінок» означає будь-яке розходження, виняток або обмеження за ознакою статі, що спрямовуються на

ослаблення чи скасування можливості жінок здійснювати свої права нарівні з чоловіками.

ООН також виробляє і реалізує конкретні програми, що спрямовані на поліпшення положення жінок. Наприклад, Загальна конференція по положенню жінок 1985 року, що пройшла у Кенії, на якій рівність розглядалась в розрізі «рівності статей». У 1995 р. у Пекіні відбулася Четверта Всесвітня конференція по положенню жінок, на якій були прийняті Пекінська декларація і Платформа дій, де закріплюються основні принципи міжнародно-правової охорони прав жінок. Особливе місце серед джерел міжнародного права, що закріплюють рівність прав жінок і чоловіків займають резолюції Комісії ООН із становища жінок, яка готує рекомендації та доповіді Економічній та Соціальній Раді ООН зі сприяння правам жінок в політичній, економічній, громадянській та соціальній сферах і в галузі освіти. Конвенції і рекомендації Міжнародної організації праці та ЮНЕСКО також займають належне місце серед джерел міжнародного права, які закріплюють рівність прав чоловіків і жінок.

З 1919 р. МОП прийняла 180 конвенцій і 187 рекомендацій з широкого спектра питань у сфері праці. Більшість документів стосуються як чоловіків, так і жінок, за якими жінки користуються такими ж правами, як і чоловіки, в різних сферах. Значний інтерес викликали матеріали II Міжнародної конференції з прав людини у Відні (Австрія) у 1993 р., яка звернула увагу на стан дотримання прав жінок і дітей, які вперше були розглянуті, як невід'ємна складова загальних прав людини. В прийнятих на Конференції документах — Віденська декларація та Протокол дій — вперше офіційно був закріплений факт існування прав жінок і фактичного їх порушення.

В той же час, вагомими є рішення ОБСЄ, які спрямовані на формування і вдосконалення так званого «людського виміру ОБСЄ». Приміром, Підсумковий документ Мадридської зустрічі представників держав-учасниць ОБСЄ (від 6 вересня 1983 р.) підкреслив важливість забезпечення рівноправ'я чоловіків і жінок та їх згоду на прийняття необхідних заходів для заохочення однаково ефективної

участі чоловіків та жінок в політичному, економічному, соціальному та культурному житті.

Також, важлива роль в розробці та реалізації заходів і програм поліпшення становища жінок, окрім згаданої Комісії зі становища жінок, належить Жіночому Фонду розвитку ООН (ЮНІФЕМ) та Міжнародному навчальному і науково-дослідному інституту з питань поліпшення становища жінок.

Важливим досягненням сучасного міжнародного права є створення міжнародного інституційного механізму імплементації міжнародно-правових норм в галузі захисту прав і свобод людини, у тому числі забезпечення рівності прав жінок і чоловіків; спеціальних структур, покликаних забезпечити їх реалізацію. До таких структур належать Верховний комісар ООН з прав людини; Комісія з прав людини, що діє в рамках ООН; Комітет з прав людини, створений у відповідності з положеннями Міжнародного пакту про громадянські та політичні права 1966 р.; Комітет з ліквідації дискримінації по відношенню до жінок (Конвенція 1979 р.); Комітет з прав дитини (Конвенція 1989 р.) тощо.

Незважаючи на велику кількість нормативних актів, жінки продовжують стискатись з прихованою або явною дискримінацією і маргіналізацією та меншою мірою користуються надбаннями суспільства. Враховуючи це, зараз є потреба в розширенні прав, можливостей жінок та дівчат. Це, перш за все, необхідно для вільного волевиявлення жінками своїх власних пріоритетів та цінностей в процесі ухвалення рішень та у будь-якій інших сферах діяльності.

Також, одним із шляхів вирішення, є впровадження механізму анонімного звернення жінок, що стискаються з насильством або іншими проявами дискримінації, до органів державної влади у будь-якій державі на першому етапі. Це забезпечує безпеку жінок, що піддаються жорстокому поводженню. Наступним кроком має бути повне і всебічне виявлення обставин та ґрунтового аналізу причинно-наслідкового зв'язку подій, що передували зверненню. Далі необхідно враховувати психологічний аспект, а, отже, на державному рівні має закріплюватися процедура надання допомоги жінкам. Досить важливим у захисті прав жінок є профілактика та попередження. Сюди можна віднести бінарні лекції,

зустрічі з експертами, конференції, круглі столи, семінари - на яких би висвітлювалася ця тема для великого кола осіб. Це підвищує рівень правосвідомості населення та розуміння важливості обговорення даної теми. Чим більше ця тема буде висвітлюватись, тим більше кроків буде зроблено до нейтралізації порушення прав жінок в усіх сферах життя. Також необхідно враховувати досвід країн, що досягли значно більше у внутрішньому регулюванні захисту прав жінок та імплементувати у законодавство інших країн.

Отже, міжнародний захист прав жінок є надзвичайно актуальною проблемою сьогодення, оскільки права жінок є невід'ємною частиною прав людини, а, тому і мають захищатися на відповідному рівні з цими ж правами.

Список використаних джерел:

1. Євростат, Статистичні дані щодо гендерної нерівності в оплаті праці, березень 2018 року. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Gender_pay_gap_statistics

Лукіянова М. Д.,
*директорка Регіонального центру з надання
 безоплатної вторинної правової допомоги у Вінницькій області*
Дорош В. С.,
*здобувач вищої освіти СВО бакалавра
 факультету права, публічного управління та адміністрування
 Вінницького державного педагогічного університету
 імені Михайла Коцюбинського*

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

24 лютого 2022 року в Україні почалася повномасштабна війна, яка поставила під загрозу права мільйонів дітей: вони змушені стати біженцями, жити в умовах постійних обстрілів, а у деяких окупанти відібрали найцінніше – право на життя. Так, станом на ранок 1 грудня 2022 року за офіційною інформацією ювенальних прокурорів через збройну агресію російської федерації в Україні загинуло 441 дитина, понад 852 отримали поранення різного ступеню тяжкості, а